

ტერიტორიული თავდაცვის ძალების როლი ქვეყნის თავდაცვის სისტემაში (უკრაინის გამოცდილების გათვალისწინებით)

თადარიგის გენერალ-ლეიტენანტი ჯონი ფირცხალაიშვილი
სსიპ-დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს
ეროვნული თავდაცვის აკადემიის
სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მოწვეული სპეციალისტი

აბსტრაქტი

ტერიტორიული თავდაცვა - სამხედრო და საერთო სახელმწიფოებრივი ღონისძიებების შემადგენელი ნაწილია, რომელიც ხორციელდება სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, მოწინააღმდეგის დივერსიული აქტებისაგან ობიექტების და კომუნიკაციების დასაცავად, აგრეთვე საომარი მდგომარეობის რეჟიმის დასამყარებლად და მხარდასაჭერად.

ტერიტორიული თავდაცვის ძირითად ამოცანებს განეკუთვნება:

- მნიშვნელოვანი სამხედრო ეკონომიკის ობიექტების და კომუნიკაციების საიმედო დაცვა;
- ბრძოლა მოწინააღმდეგის დივერსიულ-სადაზვერვო ტერორისტულ ძალებთან;
- საომარი მდგომარეობის რეჟიმის დამყარება და შენარჩუნება, ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე ან მის ცალკეულ რაიონებში;
- სახელმწიფო ხელისუფლების და თვითმართვლობის ორგანოებთან ურთიერთქმედებით, ქვეყნის საკანონმდებლო და სხვა ნორმატიული აქტების შესრულება, რომლებიც ტერიტორიულ თავდაცვას ეხება;
- ტერიტორიული თავდაცვის ღონისძიებების დაგეგმვასა და უზრუნველყოფაში მონაწილეობა;
- დასაცავი ობიექტების და კომუნიკაციების ნუსხის დაზუსტება და ღონისძიებების განხორციელება მათ დასაცავად;
- საჭირო ძალებისა და სახსრების განსაზღვრა ადგილობრივი ბიუჯეტიდან;
- კანონიერებისა და წესრიგის დაცვის უზრუნველყოფა თავიანთ ტერიტორიაზე, იმ ადგილებში, სადაც საომარი მდგომარეობა გამოცხადებული;
- ომიანობის დროს, ქვეყნის უმაღლესი ხელისუფლების მიერ ჩამოყალიბებული სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების ხელმძღვანელობასთან ურთიერთქმედება საომარი მდგომარეობის შესახებ კანონის შესაბამისად;
- ომის შემთხვევაში, ტერიტორიულმა თავდაცვამ, თავდაცვის ძალებთან ურთიერთქმედებით, უნდა უზრუნველყოს შემოჭრილი მტრის ყოველმხრივი დაზიანება და მისი წინსვლის შეწყვეტა, შეკავება საბრძოლო მოქმედებებით, სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი ტერიტორიების და ობიექტების საფუძვლიანი დაცვით.

საკვანძო სიტყვები:

ტერიტორიული თავდაცვა, თავდაცვის ძალები, სახელმწიფოს ტერიტორია.

The Role of Territorial Defense Forces in the Defense System of the Country (Taking Into Account the Experience of Ukraine)

Lieutenant General of the Reserve Johnny Pirtskhalaishvili

LEPL – David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia,

Invited Specialist in the Scientific Research Center

Abstract

Territorial defense is a constituent part of military and general state measures, which are carried out on the territory of the state, to protect objects and communications from the enemy's subversive acts, as well as to establish and support the martial law regime.

The main tasks of territorial defense include:

- Reliable protection of important military economy objects and communications;
- fight against the enemy's subversive-intelligence terrorist forces;
- Establishment and maintenance of the martial law regime in the entire territory of the country or in its individual districts;
- By interaction with the state government and self-government bodies, implementation of both the legislative and other normative acts of the country related to territorial defense;
- Participation in both the planning and provision of territorial defense measures;
- Specifying the list of protected objects and communications and implementing measures to protect them;
- Determination of the necessary forces and funds from the local budget;
- Ensuring protection of law and order in their territory, in the places where martial law is declared;
- During wartime, interaction with the leadership of the state government bodies established by the highest authorities of the country in accordance with the law on martial law;
- In case of war, the territorial defense, in interaction with the defense forces, should ensure all-round damage to the invading enemy and slow down its progress, deter it by combat operations, by protection of strategically important territories and objects.

Keywords:

territorial defense, defense forces, territory of the state.

შესავალი

ტერიტორიული თავდაცვის ძალების საერთოდ არსებობა, რაოდენობა, განლაგება და მათი გამოყენება დამოკიდებულია იმ პრინციპებზე და საფრთხეებზე, რომლებიც გამომდინარეობს ქვეყნის ტერიტორიის სპეციფიკიდან, უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, ქვეყნის ტერიტორიის გეოგრაფიიდან:

პირველი - ქვეყნის ტერიტორიის ფართობი, მოქნილობა, განსაზღვრავს თუ რა რაოდენობის პირადი შემადგენლობა, ტექნიკა, შეიარაღება, ლოგისტიკა, ბიუჯეტი არის საჭირო.

მეორე - ქვეყნის რელიეფი განსაზღვრავს ძალების განლაგებას, რაოდენობას და სპეციფიკურ ამოცანებს.

მესამე - ქვეყნის ტერიტორიის დასახლების სიმჭიდროვე განსაზღვრავს დასახული ამოცანებისთვის გამოყოფილი დანაყოფების რაოდენობას.

მეოთხე - ქვეყნის გეოპოლიტიკური მდგომარეობა განსაზღვრავს სამხედრო უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და თავდაცვისუნარიანობის დონეს.

ტერიტორიული თავდაცვის ძალები არიან შეიარაღებული ძალების ხელშემწყობი, ქვეყნის თავდაცვის სისტემაში დამხმარე ორგანო. მათ უნდა უზრუნველყონ ამოცანების შესრულება თავიანთ ტერიტორიაზე, სანამ მიმდინარეობს სრულყოფილი მობილიზაცია.¹

დიდწილად, შეიარაღებული ძალების, ტერიტორიული თავდაცვის ძალების განლაგება და გამოყენება არის გზა გარე აგრესიის თავიდან ასაცილებლად. მტერს ეცოდინება, რომ ვერც ერთ ხიდზე ვერ გაივლის, ყველა გზაჯვარედინზე დახვდება. ამ დროის განმავლობაში დაიკავებენ პოზიციებს და განლაგდებიან არმიის ძირითადი ძალები.

არანაკლებ მნიშვნელოვანი ამოცანაა - ზურგში წესრიგისა და უსაფრთხოების დაცვა. ყველა კომუნიკაციის (გზების, ხიდების, გვირაბების, ინფრასტრუქტურის ობიექტების და სხვა) დაცვა და კონტროლი. ეს საშუალებას მისცემს ძირითად ძალებს, კონცენტრირდნენ პრიორიტეტულ მიმართულებებზე.

როდესაც ასიათასობით მშვიდობიანი მოქალაქე მოემზადება და ეცოდინება მანევრები საკუთარ სახლთან, მასთან ახლოს და შეუძლებათ უმოკლეს დროში გავიდნენ თავიანთ პოზიციებზე - ეს შექმნის თავდაცვის მაღალ ხარისხს.

ჩამოყალიბებული ტერიტორიული თავდაცვის ბატალიონის დანიშნულებაა კანონით განსაზღვრული ამოცანების შესრულება, მათ ტერიტორიული თავდაცვის ზონებში, მაგრამ შეიარაღებული ძალების მთავარსარდლის გადაწყვეტილებით, ისინი შეიძლება ჩაერთონ სხვა ამოცანების შესრულებაში.

ძირითადი ნაწილი

2014 წლის დასაწყისში უკრაინის ტერიტორიული თავდაცვის ძალები ფაქტობრივად არ არსებობდა, თუმცა დე იურე ეს იყო გათვალისწინებული 1991 წლის კანონით: „უკრაინის თავდაცვის შესახებ“. 2014 წლის გაზაფხულზე, დონეცკისა და ლუგანსკის რეგიონებში საომარი მოქმედებების დაწყების შემდეგ გაირკვა, რომ უკრაინაში არ არის საკმარისი რეგულარული ჯარები და დაიწყო ტერიტორიული თავდაცვის გეგმების ამოქმედება.

2014 წლის 30 მარტს მიღებული იქნა გადაწყვეტილება 27 ტერიტორიული თავდაცვის ბატალიონის შექმნის შესახებ, რომელთაც ძირითად ამოცანად განესაზღვრათ:

- სახელმწიფო საზღვრების დაცვა;
- სტრატეგიული ობიექტების დაცვა;
- ადგილობრივი სახელმწიფო ორგანოების მხარდაჭერა.

ხშირად ამ ბატალიონებს „მოხალისეთა ბატალიონს“ ეძახდნენ. რეალობაში კი იყო მხოლოდ ერთი ბატალიონი „აიდარი“. ბევრი მათგანი მონაწილეობდა აღმოსავლეთის ანტიტერორისტულ ოპერაციაში, ე.წ. „ატო“-ს ბატალიონები რომლებიც დაქვემდებარებული იყვნენ „ატო“-ს სარდლობაზე. სხვა ბატალიონი თავიანთ ტერიტორიებზე, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებზე. 2018 წელს მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ოლქებში ტერიტორიული თავდაცვის ბრიგადების შექმნის შესახებ, პირველ რიგში რუსეთთან მოსაზღვრე ოლქებში. ეს პროცესი მიმდინარეობდა 2022 წლამდე, სანამ არ იქნა მიღებული კანონი „ეროვნული წინააღმდეგობის შესახებ“.

უკრაინის ტერიტორიული თავდაცვის სისტემის ოფიციალურად შექმნა მას შემდეგ დაიწყო, რაც 2022 წლის 1-ლი იანვრიდან მიღებული იქნა და ძალაში შევიდა კანონი „ეროვნული წინააღმდეგობის საფუძვლების შესახებ“. კანონი ითვალისწინებდა ახალი ტიპის ჯარების შექმნას უკრაინის შეიარაღებულ ძალების შემადგენლობაში.

ცნობისათვის, უკრაინა ადმინისტრაციულ ტერიტორიული პრინციპით დაყოფილია 25 ოლქად და ერთ ავტონომიურ რესპუბლიკად. რუსეთს ესაზღვრება ჩერნიგოვის, სუმის, ხარკოვის, ლუგანსკის და დონეცკის ოლქები. ბელორუსს - ლუცკის, რივნეს, ჟიტომირის და კიევის ოლქები.

2022 წლის 24 თებერვალს, რუსეთის ფედერაციის სრულმასშტაბიანი შემოჭრის დროს, ტერიტორიული თავდაცვის ძალების სარდლობამ დაასრულა დანაყოფების ფორმირება და ძირითადად იყო

¹ Small Country 'Total Defence': A Case Study of Singapore September 2007 Defence Studies 7(3): pages (376-395); DOI:10.1080/14702430701559289

შექმნილი კიევის, ხარკოვის, ჩერნიგოვის, სუმის, დნეპროპეტროვსკის, ლუგანსკის და დონეცკის მიმართულელებზე. თუ შევხედავთ რუკას, ეს ოლქები განლაგებული არიან უკრაინის ჩრდილო და ჩრდილო - აღმოსავლეთ ნაწილში, დანარჩენ მიმართულებებზე მხოლოდ დანაყოფები ქალაქზე იყო, მაგრამ უკვე 25 თებერვალს ტერიტორიული თავდაცვის შტაბებში, რომლებიც განლაგებული იყო იმ დროს სამხედრო კომისარიატებში, დაიწყო სისტემაში ჩარიცხვის მსურველთა მიღება. იყო გაუთავებელი რიგები მოხალისეების, სხვადასხვა ასაკის, სქესის და გამოცდილების ადამიანებისა. აიღეს იარაღი ფერმერებმა, ბიზნესმენებმა, ჟურნალისტებმა, მშენებლებმა, პროგრამისტებმა. სხვადასხვა პროფესიის ადამიანებმა თავი დაანებეს სამუშაოს, სამსახურს და გაბედულად დადგნენ საკუთარი ქვეყნის დასაცავად.

ომის დაწყების დღეს, 24 თებერვალს, ჩვენ ვიმყოფებოდით ქალაქ კიევში და ვართ მომსწრე იმისა, რაც ხდებოდა იქ 36 დღე-ღამის განმავლობაში. როცა ვსაუბრობთ მოსახლეობის თავდაცვის ძალებში ჩარიცხვის მსურველთა რიგებზე, ახალგაზრდები, ძველგაზრდები, ქალები, ყველა ორგანიზებულად იდგნენ სამხედრო კომისარიატის ეზოში და ელოდებოდნენ გამოძახებას. ბევრ მათგანს ეცვა სამხედრო ფორმა. სხვადასხვა მიზეზების გამო 2023 წლის 3 მარტიდან 2023 წლის 15 მარტამდე მე მომიწია ყოფნა ჟიტომირის, ხმელნიცკის, ვინიციის ოლქების ქალაქებსა და რაიონებში, ყველგან იყო ერთსულოვნება, მზადყოფნა მოქმედებისათვის. არავითარი პანიკა და არეულობა. ყველა სოფელში, დაბაში, რაიონულ ცენტრში, ქალაქში მოეწყო შემაგალი და გამავალი გზების კონტროლი. საკონტროლო პუნქტები მოწყობილი იყო ყველა აუცილებელი საშუალებით. იყო სადღელდამისო მორიგეობა. ეს იქ სადაც არ იყო საბრძოლო მოქმედებები (გარდა სარაკეტო დარტყმებისა). იმ რაიონებში, სადაც მიმდინარეობდა საბრძოლო მოქმედებები ტერიტორიული თავდაცვის ძალები მოქმედებდნენ შეიარაღებული ძალების საბრძოლო ქვედანაყოფებთან ერთად. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ კიევის გადარჩენა დაცემისაგან ტერიტორიული თავდაცვის ძალების დამსახურებაა.

თუ გადავხედავთ უკრაინის ფიზიკურ რუკას, დავინახავთ, რომ ტერიტორია მთლიანობაში მჭიდროდაა დასახლებული, არც თუ ისე მთა-გორიანია, გარდა სამხრეთ - დასავლეთის მიმართულებისა და ყირიმის ნახევარკუნძულის სამხრეთ - აღმოსავლეთ ნაწილისა. ტერიტორიაზე არის ბევრი მდინარეები და ტბები, წყალსაცავები.

თუ გავიხსენებთ მეორე მსოფლიო ომის ისტორიას, უკრაინის ტერიტორიაზე გაშლილი იყო და მოქმედებდა 3 ფრონტი. პირველი, მეორე და მესამე უკრაინის ფრონტი. ეს მიგვითითებს იმაზე, რომ აქ შეიძლება აწარმოოს საბრძოლო მოქმედება დიდმა შენაერთებმა, არმიამ და ფრონტმა. დღეს საბრძოლო მოქმედებები მიმდინარეობს რამდენიმე ოპერატიულ მიმართულებაზე.

უკრაინის ტერიტორია, ოპერატიული დარაიონების პრინციპით დაყოფილია ოთხ ოპერატიულ სარდლობად: ოპერატიული სარდლობა „აღმოსავლეთი“, ოპერატიული სარდლობა „დასავლეთი“, ოპერატიული სარდლობა „ჩრდილოეთი“ და ოპერატიული სარდლობა „სამხრეთი“. ამავე პრინციპით აგებულია უკრაინის ტერიტორიული თავდაცვის სისტემა და თითოეულ ოპერატიულ სარდლობაში შექმნილია ტერიტორიული თავდაცვის რეგიონული მმართველობა:

1. ტერიტორიული თავდაცვის რეგიონული მმართველობა - „აღმოსავლეთი“ ქ. დნეპრი. მასში შედიან: დნეპროპეტროვსკის, დონეცკის, ზაპოროჟიის, ლუგანსკის და ხარკოვის ოლქები.
2. ტერიტორიული თავდაცვის რეგიონული მმართველობა - „დასავლეთი“ ქ. რივნე. მასში შედიან: ვოლინიის, კარპატების, ივანო-ფრანკოვსკის, ლვოვის, რივნეს, ტერნოპოლის, ხმელნიცკის და ჩერნოვიცის ოლქები.
3. ტერიტორიული თავდაცვის რეგიონული მმართველობა - „სამხრეთი“ ქ. ოდესა. მასში შედიან: ვინიციის, კიროვოგრადის, მიკოლაევის, ოდესისა და ხერსონის ოლქები.
4. ტერიტორიული თავდაცვის რეგიონული მმართველობა - „ჩრდილოეთი“ ქ. ჩერნიგოვი. მასში შედიან: ჟიტომირის, კიევის, პოლტავის, ჩერკასის, ჩერნიგოვის ოლქები და ქალაქი კიევი.

უკრაინის შეიარაღებული ძალების ტერიტორიული თავდაცვის ძალებში 31 ბრიგადაა. თითო ბრიგადა უკრაინის თითოეულ რეგიონში (დროებით ოკუპირებულ ყირიმისა და სევასტოპოლის გამოკლებით). სულ 25 და 6 დამატებითი ბრიგადა, რომლებიც შეიქმნა დიდ ქალაქებში: კიევში, ლვოვში, ოდესაში, დნეპროში, კრივოი - როგსა და ხარკოვში. დღეისათვის უკრაინის ტერიტორიული თავდაცვის ძალების შემადგენლობაში 350 000 მეგრძოლია.

უკრაინის შეიარაღებულ ძალებში, ტერიტორიულ თავდაცვის გარდა, შეიქმნა 80 - მდე მოხალისეთა ფორმირება ე. წ. „ტერიტორიული საზოგადოება“, საერთო რაოდენობით 80 000-ზე მეტი მოხალისე, სამოქალაქო პირი, რომლებმაც ხელი მოაწერეს ტერიტორიული თავდაცვის მოხალისეობის კონტრაქტს, მაგრამ არ იღებენ ფულად კომპენსაციას. ისინი ეხმარებიან ადგილებზე ხელისუფლებას სამხედრო კანონების, წესრიგისა და ობიექტების დაცვაში. ამ ფორმირებებს არ აქვთ სამხედრო პერსონალის სტატუსი მშვიდობიანობის დროს, მაგრამ როდესაც საომარი მოქმედებები იწყება მათ აქვთ იგივე შესაძლებლობები და სტატუსი, როგორც სამხედრო პირს. ისინი იღებენ საბრძოლო იარაღს.

უკრაინის შეიარაღებული ძალების ტერიტორიული თავდაცვის ძალებში მიიღებიან უკრაინის მოქალაქეები 18-დან 57 წლამდე. მიუხედავად ამისა, უკრაინის ტერიტორიული თავდაცვის ძალებში 2022 წლის 21 თებერვალს ომის დაწყებამდე ჩარიცხა უკრაინის თავდაცვის ყოფილი მინისტრი (1996 - 2001, 2004 - 2005 წლებში), უკრაინის არმიის გენერალი ალექსანდრე კუზმუკი, რომელიც 67 წლისაა.

ტერიტორიულ თავდაცვაში ჩარიცხვის მსურველები გადიან სპეციალურ მომზადებას სამხედრო მომზადების ცენტრებში.

ტერიტორიული თავდაცვის რიგებში შეიძლება ჩაირიცხოს იურიდიული პირი, საწარმო, ორგანიზაცია, საზოგადოებრივი გაერთიანება. ისინი მონაწილეობენ ტერიტორიული თავდაცვის ღონისძიებებში თავისი პერსონალით და მოწყობილობით, ასევე შეუძლიათ გაუწიონ ფინანსური დახმარება ტერიტორიულ თავდაცვას.

ტერიტორიული თავდაცვის წევრები ღებულობენ ფინანსურ ანაზღაურებას, 1000 გრივნა ყოველდღიურად ვინც არ მონაწილეობს საომარ მოქმედებებში, ხოლო 3000 გრივნა ყოველდღიურად ვინც საომარ მოქმედებებში ღებულობს მონაწილეობას.

თუ გავიხსენებთ რუსეთ - უკრაინის ომის დასაწყისს და შემდეგ ბრძოლებს, ვნახავთ რომ უკრაინელებმა უჩვენეს მთელ მსოფლიოს საოცარი პატრიოტიზმი, თავგანწირვა, გმირობა, სიყვარული სამშობლოსა და მისი ხალხის მიმართ.

უკრაინის შეიარაღებულმა ძალებმა შეძლეს პირველივე დღეებში მობილიზება და საკმარისი წინააღმდეგობის გაწევა აგრესორის მიმართ, განსაკუთრებული როლი ამ გამარჯვებაში (ვგულისხმობთ მტრის მოგერიებას და მის შეკავებას) ეკუთვნის უკრაინის შეიარაღებული ძალების, ტერიტორიული თავდაცვის ძალებს, ეს არის ყველაზე ახალგაზრდა გვარეობა უკრაინის შეიარაღებული ძალების სტრუქტურაში. იმისდა მიუხედავად, რომ უკრაინის ტერიტორიული თავდაცვის ძალები ახლად შექმნილი სახეა, ის უკვე გადაიქცა შეიარაღებული ძალების ძლიერ, ბრძოლისუნარიან გვარეობად.

რუსეთ - უკრაინის ომის პირველივე დღეებიდან ტერიტორიული თავდაცვის ძალებმა აქტიური მონაწილეობა მიიღეს, როგორც საზღვრის დაცვაში, ასევე საომარ მოქმედებებში. უკრაინის დედაქალაქის კიევის დაცვაში დიდი როლი ითამაშეს ომის საწყის ეტაპზე ტერიტორიული თავდაცვის მებრძოლებმა. 24 თებერვალს გოსტომელის აეროპორტში რუსეთის დესანტის დაშვებისას, ამ ობიექტს იცავდნენ ტერიტორიული თავდაცვის მებრძოლები, ვინც პირველებმა დაიწყეს ბრძოლა. შეტაკებაში ჩართვის შემდეგ, თავდაცვის ნაწილებმა შეძლეს, კიევისკენ მიმავალი მტრის შეჩერება სამთავრობო უზნის მიდამოებში. რუსეთის სარდლობის გეგმა იყო უკრაინის დედაქალაქის ცენტრში რაც შეიძლება სწრაფად მოხვედრა. ამიტომ უნდოდათ დესანტის გადმოსხმა, უკრაინის პრეზიდენტის ხელში ჩაგდება და იძულება დანებებაზე. მაგრამ ტერიტორიული თავდაცვის მებრძოლებმა არ მისცეს დესანტის გადმოსხმის საშუალება, მოიგეს დრო. ბრძოლაში ჩაერთო თავდაცვის ძალები და ეროვნული გვარდია. რუსებმა შემდგომაც არაერთხელ სცადეს დესანტის გადმოსხმა გოსტომელში, მაგრამ ამაოდ.

ტერიტორიული თავდაცვის ძალებმა აქტიური მონაწილეობა მიიღეს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვაში, განსაკუთრებით ომის პირველივე დღეებში. იყო ბევრი შემოსული და ადგილობრივი პროვოკატორი, დივერსიული ჯგუფი. მათ განეიტრალებაში და განადგურებაში ტერიტორიული თავდაცვის ძალების დამსახურება დიდია. საბრძოლო მოქმედებებში მონაწილეობა თავდაცვის ძალებთან ურთიერთქმედებით, ყველაფერი ეს არის ტერიტორიული თავდაცვის ძალების უდიდესი როლი ქვეყნის თავდაცვის სისტემაში.

არ შეგვიძლია ორიოდე სიტყვით არ შევეხოთ თუ როგორია, რას წარმოადგენს დღეს საქართველოს ტერიტორიული თავდაცვა. ვის, რომელ ძალოვან უწყებას ევალება ტერიტორიული თავდაცვის ამოცანების შესრულება? რა ძალებია ამისთვის გამოყოფილი? როგორაა დაცული საქართველოს ეკონომიკის და კომუნიკაციების მნიშვნელოვანი ობიექტები? როგორაა დაცული საქართველოს საზღვარი?

ამ კიხვებზე პასუხის გასაცემად, მივმართეთ საქართველოს კანონმდებლობას, რომელიც ეხება საქართველოს თავდაცვასა და უშიშროებას. ტერიტორიული თავდაცვის შესახებ ნახსენებია შემდეგ კანონებში:

1. საქართველოს კანონი თავდაცვის შესახებ:

მუხლი 3. თავდაცვის ორგანიზაცია.

თ) ტერიტორიებისა და კომუნიკაციების თავდაცვითი მიზნების მომზადება. ვინ ამზადებს, როდის ამზადებს, როგორ ამზადებს ამის შესახებ არაფერია.

2. საქართველოს კანონი თავდაცვის დაგეგმვის შესახებ.

მუხლი 6. სახელმწიფო თავდაცვის დაგეგმვის ეროვნული დონის კონცეპტუალური დოკუმენტი.

ზ) განსაზღვრავს ქვეყნის თავდაცვაში საზოგადოების ჩართულობას.

3. საქართველოს კანონი თავდაცვის ძალების რეზერვისა და სამხედრო სარეზერვო სამსახურის შესახებ.

მუხლი 4. სამხედრო სარეზერვო სამსახურის სახეები.

სამხედრო სარეზერვო სამსახურის სახეებია:

- აქტიური სარეზერვო სამსახური (აქტიური რეზერვი);
 - სამობილიზაციო სარეზერვო სამსახური (სამობილიზაციო რეზერვი).
- აქტიური რეზერვი შედგება:
- პროფესიონალური ძალების რეზერვისაგან.
 - ტერიტორიული რეზერვისაგან.
 - სპეციალისტების რეზერვისაგან.

მუხლი 8. ტერიტორიული რეზერვი იქმნება მცირე სამობილიზაციო დროში თავდაცვის ძალების დამატებით საბრძოლო მხარდაჭერისა და საბრძოლო უზრუნველყოფის, რაოდენობრივი ზრდის და ტერიტორიული თავდაცვის ორგანიზაციის მიზნით.

ტერიტორიული რეზერვი შედის თავდაცვის ძალების ეროვნული გვარდიის შემადგენლობაში და

ორგანიზებულია ტერიტორიული თავდაცვის დანაყოფებში, რომელიც თავის მხრივ შედგება სამანევრო ელემენტებისაგან, აგრეთვე დასახული ამოცანებისა და გეოგრაფიული არეალისათვის მორგებული ტერიტორიული რაზმებისაგან.

სხვა დოკუმენტები, რომლებიც ეხება ტერიტორიულ თავდაცვას პირდაპირ თუ ირიბად ვერ მოვიძიეთ. ვერც ერთი დანაყოფი თავდაცვის ძალების თუ სხვა ძალოვანი სტრუქტურის, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან საქართველოს ტერიტორიულ თავდაცვაზე არ მოიძებნა.

გამოცდილებისათვის შორს წასვლა არ გვჭირდება. გავიხსენოთ კოდორის ხეობა და ბატალიონი „მონადირე“. ეს იყო ტერიტორიული თავდაცვის ძალების პირველი სამხედრო ფორმირება საქართველოში, დაკომპლექტებული ადგილობრივი მოსახლეობით. მოსახლეობის ერთი ნაწილი იცავდა საქართველო-რუსეთის საზღვარს.

შეიარაღებული ფორმირება „მონადირე“ ჩამოყალიბდა 1992 წელს, აფხაზეთის ომის დროს. სწორედ მისი წყალობით ვერ შეძლეს აფხაზეთის სეპარატისტებმა და რუსეთის სამხედრო ძალებმა კოდორის ხეობის დამორჩილება. „მონადირე“ პატრულირებდა და იცავდა კოდორის ხეობას გარეშე მტრის შემოჭრისაგან. ბატალიონს ხელმძღვანელობდა ბატონი ემზარ კვიციანი.

1998 წელს, საქართველოს მთავრობამ, თავდაცვის სამინისტროს წინადადებით და შუამდგომლობით, სამხედრო ფორმირება „მონადირე“ შეიყვანა საქართველოს შეიარაღებული ძალების შემადგენლობაში ცალკეული ბატალიონის სტატუსით.

კიდევ ერთი ეპიზოდი გვინდა გავიხსენოთ. 2000 წლის აგვისტოში, როდესაც რუსებმა კოდორის ხეობაში საჰაერო დესანტი გადმოსხეს. ბატალიონის მეთაურის და მეომრების შეუპოვარი მოქმედებებით (ჩვენც არ ვიყავით გაჩუმებულები), დესანტი განდევნილი იქნა. დარწმუნებული ვართ „მონადირე“ რომ არ გაუქმებინათ, კოდორის ხეობა დღესაც ჩვენს იურისდიქციაში იქნებოდა.

ასეთი დანაყოფების ფორმირება შეიძლება საქართველოს სხვა კუთხეებში. ამით გადაიდგმება ნაბიჯი ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის ამაღლების საქმეში. დასაქმდება ადგილობრივი მოსახლეობა, ბევრი დაუბრუნდება თავის კუთხეს.

ჩვენი აზრით, ამისათვის საჭიროა უკრაინის მაგალითზე მომზადდეს კანონპროექტი „ეროვნული წინააღმდეგობის საფუძვლების შესახებ“, სადაც განისაზღვრება ეროვნული წინააღმდეგობის სამართლებრივი და ორგანიზაციული პრინციპები, მისი მომზადებისა და წარმოების საფუძვლები. უშიშროების, თავდაცვის ძალების და ამ კანონით განსაზღვრული სხვა სუბიექტების ამოცანები და უფლებამოსილებები ტერიტორიული თავდაცვის მომზადებისა და განხორციელების საკითხებში.

შესაბამისად, თავდაცვის სამინისტროში უნდა შეიქმნას რგოლი, რომელიც გაუწევს საერთო ხელმძღვანელობას, როგორც ნორმატიული აქტების მომზადებას, ასევე სხვა საორგანიზაციო საკითხებს.

ძალზე მნიშვნელოვანია, თუ ყველაზე მნიშვნელოვანი არა, მოსახლეობის ფსიქოლოგიური მომზადება, რათა მან გაითავისოს და მხარი დაუჭიროს იმ აზრს, რომ ის არის მთავარი მოთამაშე და პასუხისმგებელი სახელმწიფოს უსაფრთხოების და თავდაცვის საკითხებში.

შესაძლოა, სასურველი შედეგის მიღწევის პროცესი დიდხანს გაგრძელდეს, თუმცა, აქტიური მოქმედება დიდი ხნის წინ უნდა დაწყებულიყო.

დასკვნა

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, შეიძლება გაკეთდეს შემდეგი დასკვნები:

პირველი - ტერიტორიული თავდაცვის გამართული სისტემის გარეშე წარმოუდგენელია წარმატებული საბრძოლო მოქმედებები მტრის აგრესიის მოსაგერიებლად.

მეორე - ტერიტორიული თავდაცვა საჭიროებს მშენებლოვანი ძალების და საშუალებების, საკმაოდ მომზადებული, პროფესიონალურად გაწვრთნილი პირადი შემადგენლობის არსებობას, სპეციალური საბრძოლო ამოცანების შესასრულებლად.

მესამე - ტერიტორიული თავდაცვისთვის საჭიროა წინასწარ, ჯერ კიდევ მშვიდობიან დროს მომზადება.

მეოთხე - შეიარაღებული ძალების რიცხოვრივი და საბრძოლო შემადგენლობა არ იძლევა მთავარი ამოცანის, აგრესიის მოგერიების და ქვეყნის თავდაცვის განხორციელების შესაძლებლობას ტერიტორიული თავდაცვის ძალების გარეშე და ეს არის ტერიტორიული თავდაცვის ძალების ის მთავარი როლი, რომელიც მას უჭირავს ქვეყნის თავდაცვის სისტემაში.

გამოყენებული ლიტერატურა

Small Country 'Total Defence': A Case Study of Singapore September 2007 Defence Studies 7(3): pages (376-395);
DOI:10.1080/14702430701559289

Authors: Ron Matthews, Nellie Zhang Yan.

U.S. ARMY WAR COLLEGE

GUIDE TO NATIONAL SECURITY POLICY AND STRATEGY

2nd Edition. edited by J. Boone Bartholomees, Jr.

Department of National Security and Strategy 2012

APPENDIX I - GUIDELINES FOR STRATEGY FORMULATION (pages 413-418).

წითელი ჯვრის საერთაშორისო ორგანიზაცია, „ჟენევის 1949 წლის 12 აგვისტოს კონვენცია და დამატებითი ოქმები“ 2001წ. ივლისი, თავი VI, მუხლი 61.